

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра журналістики та українознавства

06-10-76М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань та самостійної роботи з
навчальної дисципліни

«Інформаційні жанри журналістики»

спеціальності «Журналістика» для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною
програмою «Журналістика» спеціальності 061 «Журналістика»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
протокол № 2
від 19 жовтня 2021 р.

Рівне – 2021

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Інформаційні жанри журналістики» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Журналістика» спеціальності 061 «Журналістика» денної форми навчання [Електронне видання] / Супрун Л. В., Дзюба М. М. – Рівне : НУВГП, 2021. – 15 с.

Укладачі: Супрун Л. В., д. н. із соц. ком., професор кафедри журналістики та українознавства; Дзюба М. М., к. ф. н., доцент кафедри журналістики та українознавства.

Відповідальна за випуск – Малевич Л. Д., к. ф. н., доцентка, завідувачка кафедри журналістики та українознавства.

Керівник групи забезпечення – Супрун В. М., д. ф. н., професор кафедри журналістики та українознавства.

© Супрун Л. В.,
Дзюба М. М., 2021
© НУВГП, 2021

Передмова

Навчальна дисципліна **«Інформаційні жанри журналістики»** формує в студентів знання про специфіку інформаційних жанрів, їхній стан і перспективи розвитку. Курс має подати системні основи знань і навичок, необхідних для підготовки журналістами творів різних інформаційних жанрів. Важливим для медійника є розуміння жанрової палітри інформаційної (новинної або західної) журналістики, специфіки збору, обробки та оприлюднення фактів без акцентування на авторстві матеріалу. Останнє важливе в аспекті того, що інформаційна журналістика або ж журналістика факту не передбачає жодного суб'єктивізму.

У курсі висвітлюються також особливості композиційного та мовностилістичного факту (реалії) у текстуальній площині певного жанрового різновиду (замітка, інтерв'ю, репортаж, звіт).

Предметом вивчення дисципліни є система жанрів журналістики факту, або інформаційної журналістики та особливості роботи з інформацією.

Мета курсу полягає в опануванні основ інформаційних жанрів, отриманні практичних навичок, необхідних для успішної журналістської діяльності.

Завдання курсу:

- розвивати навички підготовки журналістських творів інформаційних жанрів для всіх видів ЗМІ;
- формувати уявлення про особливості підходів до створення інформаційного продукту із врахуванням специфіки каналу його поширення та особливостей його аудиторії;
- інформувати про важливе місце підготовки новин у професійній діяльності журналістів різних засобів масової інформації;

- донести важливість професійних стандартів новинної журналістики до студентів;
- познайомити із правилами верифікації інформації у роботі із новинами;
- розвинути нульову толерантність до ненормативних явищ у медіа (джинси, дезінформації, фейків).

Вимоги до знань та умінь студентів визначаються «Стандартом вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня в вищій освіті спеціальності 061 «Журналістика» (Київ, 2019).

Розподіл годин практичних занять для денної та заочної форми навчання

Змістова тема	Кількість годин, денна форма	Кількість годин, заочна форма
Змістовий модуль 1. Жанрологія журналістики		
Т.1. Вступ. Професійні стандарти інформаційної журналістики	2 год.	-
Т.2. Поняття жанру в журналістикознавстві	2 год.	2 год.
Т. 3. Методи пошуку і збирання інформації в журналістиці	2 год.	-
Змістовий модуль 2. Особливості інформаційних жанрів		
Т4. Замітка	2 год.	-
Т.5. Інтерв'ю	2 год.	2 год.
Т.6. Репортаж	2 год.	2 год.
Т.7. Звіт	2 год.	-

Т.8. Новітні тенденції в інформаційній журналістиці	2 год.	
Разом	16 год.	6 год.

Змістовий модуль 1. Жанрологія журналістики

Тема 1. Вступ. Професійні стандарти інформаційної журналістики

План

1. Предмет, завдання, теоретичні засади курсу. Місце і роль інформаційної журналістики в загальній системі ЗМІ.
2. Баланс думок і точок зору. Достовірність.
3. Місце автора в системі інформаційної журналістики. Об'єктивність повідомлення.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. У чому полягає актуальність курсу «Інформаційні жанри журналістики»? Прокоментуйте всі її аспекти.
2. Розкрийте зміст курсу та його зв'язки з іншими навчальними дисциплінами освітньої програми.
3. З'ясуйте мету і завдання курсу.
4. Назвіть професійні стандарти інформаційної журналістики. Обґрунтуйте потребу дотримання кожного з них у журналістській діяльності.
5. Чи може автор новинної інформації давати оцінку фактам? Відповідь обґрунтуйте.

Література (*Тут і далі вказано номери джерел у списку рекомендованої літератури).

[2, 3, 4, 5, 6, 7, 8,13,16, 19]

Тема 2.Поняття жанру в журналістикознавстві

План

1. Визначення жанру. Жанроутворювальні чинники в журналістиці.
2. Жанрова система журналістики.
3. Характеристика інформаційних жанрів.
4. Симбіоз жанрів.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Дайте означення понять «жанр» і «жанрологія».
2. Окресліть класичну систему журналістських жанрів. Яке місце в цій системі належить інформаційним жанрам?
3. Назвіть основні жанри інформаційної журналістики.
4. Схарактеризуйте вимоги до інформаційних жанрів журналістики.
5. Чому поділ журналістських творів на жанри та жанрові групи є умовним?
6. Назвіть найсуттєвіші причини модифікації жанрів за В. Здоровею.
7. Доберіть і проаналізуйте тексти новин різних місцевих медійних видань із метою набуття досвіду в написанні матеріалів інформаційних жанрів.

Література

[1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 14, 17, 19, 21]

Тема 3.Методи пошуку і збирання інформації в журналістиці

План

1. Методика журналістської роботи з фактом.
2. Факт у журналістських творах інформаційних жанрів.
3. Методи аналізу й синтезу та узагальнення матеріалу.
4. Метод прогнозування в журналістиці.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Дайте означення поняття факту в журналістиці.
2. Назвіть головні засади журналістського пізнання дійсності.
3. Схарактеризуйте групи методів збору інформації (аналіз документів, опитування, спостереження, експеримент).
4. Назвіть групи методів журналістського відтворення дійсності.
5. Від чого залежить вибір методу відтворення дійсності у журналістиці?
6. Які можливості інформаційного методу відтворення дійсності у сучасному суспільстві?
7. Схарактеризуйте методи аналізу й синтезу та узагальнення матеріалу.
8. У чому суть методу прогнозування в журналістиці?
9. Назвіть вимоги до якісної інформації.

Література

[2, 4, 5, 7, 8,11,12, 15, 17, 18]

Змістовий модуль 2. Особливості інформаційних жанрів

Тема 4. Замітка

План

1. Загальна характеристика новини.
2. Призначення і жанрові особливості замітки.
3. Жанрові різновиди замітки.
4. Методика підготовки замітки до друку.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Схарактеризуйте поняття «новини» у ЗМІ.
2. Назвіть вимоги до змісту новини.
3. Охарактеризуйте стилістичні, лексичні й синтаксичні вимоги до новини.
4. Назвіть правила щодо використання джерел новинної інформації.
5. Які види джерел інформації ви знаєте? Схарактеризуйте їх.
6. У чому суть принципу перевернутої піраміди?
7. Які існують жанрові різновиди та специфічні особливості заміток?
8. Що таке хроніка?
9. Схарактеризуйте методику підготовки замітки до друку.
10. Наведіть приклади вдалої замітки у ЗМІ. Які її визначальні характеристики? Чи відповідає вона методу Поля Вайта?

Література основна

[1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 18, 23]

Тема 5. Інтерв'ю

План

1. Призначення і жанрові особливості інтерв'ю.
2. Жанрові різновиди інтерв'ю.
3. Методика підготовки інтерв'ю до друку
4. Техніка ділового спілкування журналіста.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Дайте означення терміна *інтерв'ю* в науці і журналістській практиці.
2. У яких випадках роботи журналіста треба вдаватися до жанру інтерв'ю?
3. За яких обставин інтерв'ю матиме успіх і чому?
4. Схарактеризуйте типи інтерв'ю за способом і метою його отримання.
5. Назвіть види інтерв'ю відповідно до кількості мовників і структури тексту, схарактеризуйте їх.
6. Назвіть правила організації і проведення круглого столу.
7. Назвіть головні структурні елементи інтерв'ю.
8. Чи може журналіст в інтерв'ю виявляти свою позицію? Відповідь обґрунтуйте.
9. Назвіть особливості підготовки до інтерв'ю.
10. Практичне завдання. Зробіть письмовий огляд найсвіжіших інтерв'ю ЗМІ Рівненщини, охарактеризуйте їх наповнення та охоплення.
11. Практичне завдання. Зробіть власне інтерв'ю у викладача чи студентів НУВГП на самостійно продуману актуальну тему.

Література

[1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 18, 23]

Тема 6. Репортаж

План

1. Призначення і жанрові особливості репортажу.
2. Жанрові різновиди репортажу
3. Методика підготовки репортажу до друку.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Дайте вичерпне визначення репортажу як жанру інформаційної журналістики.
2. З'ясуйте, у чому принципова відмінність репортажу від інших інформаційних жанрів.
3. Назвіть загальні вимоги до репортажу.
4. Окресліть мету репортажу.
5. Від чого залежить обсяг репортажу?
6. Проаналізуйте засоби, завдяки яким у репортажі досягається ефект присутності.
7. Назвіть види репортажу, схарактеризуйте їх.
8. У яких випадках журналіст вдається до написання проблемного репортажу?
9. Що таке художній репортаж?
10. Схарактеризуйте особливості композиції репортажу.
11. У чому особливість мови репортажу?
12. З'ясуйте суть правила трьох «К» Ж.-Д. Буше щодо мови репортажу.
13. Назвіть основні принципи підготовки репортажу до друку.
14. Доберіть кілька прикладів репортажу з сучасної української преси.
15. Напишіть репортаж на культурну подію університету.

Література

[1, 3, 5, 10, 11, 12, 19, 20, 22]

Тема 7. Звіт

План

1. Призначення і жанрові особливості звіту.
2. Жанрові різновиди звіту.
3. Методика підготовки звіту до друку.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Схарактеризуйте жанрові особливості звіту.
2. Окресліть призначення звіту в інформаційній журналістиці.
3. Які події виступають предметом журналістського звіту?
4. Назвіть різновиди звіту.
5. Що таке хронікальний звіт?
6. У чому відмінність між інформаційним та аналітичним звітом?
7. Які є різновиди аналітичного звіту? Схарактеризуйте їх.
8. Розкажіть про етапи підготовки до написання звіту.
9. Доберіть приклади вдалих, на вашу думку, звітів з української преси.

Література

[1, 2, 3,4, 5,6,7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 19, 20]

Тема 8. Новітні тенденції в інформаційній журналістиці

План

1. Поняття про коментар як окремий інформаційний жанр, його призначення та жанрові особливості.

2. Онлайн-блоги, канали, відеоконференції тощо як окремі журналістські жанри.
3. Поширення своїх матеріалів у соціальних мережах.
4. Конфліктно-чутлива тематика в інформаційній журналістиці. Гендерні аспекти в інформаційній журналістиці.

**Запитання для актуалізації знань та завдання
для самостійної роботи**

1. Розкажіть про коментар як окремий інформаційний жанр, його призначення та жанрові особливості
2. Схарактеризуйте онлайн-блог, канал та відеоконференцію як окремі журналістські жанри. Яку мету ставлять перед собою джерела цієї інформації? Що мають спільного, а чим відрізняються?
3. Розкажіть про особливості поширення матеріалів у соціальних мережах, якими ви користуєтеся.
4. Яка тематика в інформаційній журналістиці є конфліктно-чутливою?
5. Напишіть коментар на актуальну міжнародну подію.

Література

[2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 18, 19, 20, 21, 24, 25]

Рекомендована література

Основна література:

1. Балалаєва О. В. Класифікація жанрів новинної журналістики: вітчизняні та зарубіжні підходи. *Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна*. Серія: Соціальні комунікації. 2017. Вип. 12. С 36–39.
2. Вайшенберг З. Новинна журналістика : навч. посібник. К. : Академія Української преси, 2011. 262 с.

3. Василенко М. К. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі: монографія. К.: Ін-т журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка, 2006. 238 с.
4. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів. Дніпро : УМСФ, 2021. 186 с.
5. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 3-тє вид. Львів : ПАІС, 2008. 276 с.
6. Ефективне виробництво теленовін: практичний посібник для журналістів. К. : МГО Інтерньюз-Україна. 2006. 119 с.
7. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: навчальний посібник. К. : Академія Української преси, Центр Вільної Преси, 2010. 258 с.
8. Кодекс професійної етики українського журналіста. *Журналіст України*. 1997. № 5–6.
9. Лавриш Ю. Жанрова палітра нових медій: специфіка і креативність. *Вісник Львівського університету*. Серія: Журналістика. 2018. Вип. 44. С. 239–245.
10. Лешко У. Типологія жанрів Інтернет-журналістики. *Вісник Лтвівського університету*. Серія: Журналістика. 2018. Вип. 44. С. 246–253.
11. Лубкович І. Інформаційна журналістика: методи збору інформації, відображення дійсності та жанри. Львів : ПАІС, 2017. 104 с.
12. Михайлин І. Журналістська освіта і наука : підручник. Суми : Університетська книга, 2009. 336 с.
13. Михайлин І. Основи журналістики: підручник. Вид. 3-є доп. та поліпш. К. : ЦУЛ, 2002. 301 с.
14. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики : навч. посібник. К. : НАУ, 2010. 114 с.
15. Петрів Т. Інформаційні процеси в контексті глобалізації. К., 2003.
16. Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння. Львів : ПАІС, 2004. 310 с.
17. Радчик Р. В. Журналістський фах: інформаційні жанри : навч. посібник. К. : Київський університет, 2015. 271 с.

18. Рендел Д. Універсальний журналіст. К. : К.І.С., 2007. 286 с.
19. Риженко Л. М. Жанрові моделі друкованих ЗМІ. Старі проблеми і нові підходи. *Наукові записки інституту журналістики*. 2017. Т. 2 (67). С. 58–65.
20. Харитоненко О. Звіт у сучасній науковій публіцистиці: різновиди, особливості жанрової моделі. *Журналістика*. 2016. Вип. 15 (40). С. 137–154.
21. Шебеліст С. В. Типологія журналістських жанрів: сучасні теоретичні дискусії. *Молодий вчений*. № 9.1 (85.1). 2020. С. 136–140.
22. Шутяк Л. М. Польська школа художнього репортажу. *Інформаційне суспільство*. 2016. Вип. 23. С. 31–37.

Додаткова література:

23. Вольфф Ф. Журналістика газет і журналів. К. : Центр вільної преси, 2017. 377 с.
24. Голуб О. П. Медіа компас: путівник просесійного журналіста : практ. посібник. К. : ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
25. Шнайдер В. Новий посібник з журналістики та онлайн-журналістики. К. : Центр вільної преси, 2014. 358 с.

Інтернет-ресурси:

1. Видання про журналістику та для журналістів. URL: <https://medialab.online/>
2. Детектор медіа. URL: <https://ms.detector.media/>
3. Інтерньюз-Україна. URL: <https://internews.ua/>
4. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/>
5. Комісія журналістської етики. URL: <https://cje.org.ua/>

6. Національна спілка журналістів України. URL:
<http://nsju.org/>